

УДК: 159.923.2

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Спис Станіслав, здобувач вищої освіти МЕН 1/1 (mag)
Миколаївський національний аграрний університет
Науковий керівник - к.п.н., доцент Веліховська А.Б.

В статті проаналізовані психологічні функції та навички управління персоналом для керівника, визначені основні поради щодо створення колективу, індивідуальні особливості особистості людини та основні якості успішного керівника

The article analyzes the psychological functions and skills of personnel management for the manager, identifies the basic tips for creating a team, individual characteristics of a person's personality and basic qualities of a successful leader

Радикальні перетворення, які необхідно здійснити на шляху становлення нової української державності, висувають підвищені вимоги до керівників, їхнього рівня підготовки й особистих якостей, вимагають сутнісних змін у соціально-психологічному портреті сучасного керівника в системі державного управління.

Проблема правильної та раціональної організації власної трудової діяльності, ефективного використання та економії часу особливо актуальна для менеджерів, керівників, бізнесменів, яким щоденно доводиться вирішувати безліч різноманітних питань. Тобто у сучасних умовах як менеджеру, так і фахівцю будь-якого профілю, важливо уміти працювати в умовах дефіциту часу, як одного з найцінніших ресурсів. Одночасно з цим час є тим критерієм, який визначає ефективність використання інших ресурсів: фінансових, матеріальних, фізичних та духовних.

Винятковість і необхідність керівника в умовах колективної організації праці прослідковується у всі періоди, при будь-якому способі виробництва. Така людина повинна володіти якостями, які диктує час, і, крім того, вміти об'єктивно оцінити їх в підлеглих [1].

Про роль керівника в успіху організації написано чимало робіт. Вивченням цієї проблеми займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, серед них: К. Боулдінг, С.Чейз, А. Г. Здравомислов, І. Кузьменков, М. Стародубська, А. Чернов, Д. Гуганова, Д. Ольшанський та інші.

Науковою розробкою цієї проблеми займаються як вітчизняні, так і зарубіжні фахівці. Значний масив наукової літератури, в якій певною мірою розглянуто імідж керівника, можна умовно згрупувати за певними напрямками. Над розкриттям психологічних особливостей керівника, дослідженням процесів міжособистого сприймання та становлення іміджу керівника працюють як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Серед вітчизняних науковців можна назвати О. Бодальова, Р. Кричевського, Н. Любимову, Є. Соловійова, а серед зарубіжних – Л. Браун, М. Вудкока, Д. Френсіс, Д. Фрасера та інших [2].

Метою статті є визначення психологічних функцій керівника та його індивідуальних особливостей в роботі з персоналом.

Керувати персоналом – насамперед означає приймати роботу, виконану іншими, і впливати на перебіг її виконання. Працівникові, який традиційно виконував певну роботу в організації, дуже важко пристосуватися до ролі керівника. Крім того, витрачаючи багато часу на виконання іншої роботи, менеджер може завдати значної шкоди своїй організації.

Керівник та його особисті якості. Керівник – це, насамперед, людина, яка офіційно уповноважена управляти колективом підприємства та організувати всю його діяльність. Керівник несе юридичну відповідальність за функціонування всього підприємства. Він повинен володіти такими діловими і особистісними якостями, які допоможуть йому успішно вирішувати проблеми будь-якої складності.

Основними його завданнями є: спрямувати діяльність як усього колективу, так і кожного співробітника окремо, в потрібному напрямку; створити такі умови праці, щоб робота виконувалася найкращим чином; контролювати весь процес виконання поставленого завдання [3].

Якості керівника включають: індивідуальні особливості особистості людини, його темперамент і характер, особливості пам'яті, професійний досвід, теоретичне і практичне мислення, інтелект, стресостійкість.

Індивідуальні особливості особистості людини. Оскільки головною особливістю керівної роботи є величезний обсяг інформації, то здатність її сприймати і переробляти є невід'ємною складовою особистості керівника. Інформація надходить різноманітна. Це дані про співробітників підприємства, нові технології, постачальники, стан ринку, майбутні прогнози, поточні внутрішні процеси і багато іншого. Важливо, щоб керівник міг охопити всю інформацію в цілому, також зміг виокремити і побачити необхідні деталі, осмислити і систематизувати отриману інформацію. Все це є особливостями сприйняття людини, а також уваги, професійної спостережливості, логічного і аналітичного мислення.

Темперамент. Якості хорошого керівника безпосередньо залежать від її темпераменту. Так, управлінець холерик – здатний прекрасно ладити з людьми, відрізняється ініціативністю, жвавістю розуму, рішучістю. Але його схильність до авантюри може поставити під загрозу всю роботу підприємства. Лідер з темпераментом сангвініка – діловитий, енергійний, товариський і чуйний. Він має високу працездатність, але ненавидить копітку праці. Тому, якщо він втратить інтерес до роботи, то її якість теж постраждає. Керівник – флегматик

не здатний проявляти свої емоції, але його працездатність феноменальна. Якщо голова колективу – меланхолік, то йому не можна перевтомлюватися. Він дуже чутливий до критики, недовірливий і нетовариський.

Особливості пам'яті. Пам'ять керівника повинна насамперед відповідати вимогам управлінської діяльності. Для ефективної роботи лідер повинен бути здатний не тільки охопити великий обсяг інформації, але зберегти його в пам'яті довгий час, вміти виділити головне і зв'язати воєдино різнобічні факти, бути здатним швидко згадати необхідну інформацію в потрібний час, легко переключатися з одного завдання на інше.

Професійний досвід. Професійний досвід керівника формується на основі всієї його діяльності та особистому житті. Все, що коли-небудь робила людина, назавжди зберігається в його пам'яті. Також всі свої дії так чи інакше людина оцінює як хороший чи поганий досвід, надаючи їм емоційне забарвлення, потім систематизує і впорядковує. Таким чином, при виникненні специфічної ситуації керівник здатний витягти зі своєї пам'яті і вибрати потрібний спосіб поведінки для вирішення управлінської проблеми.

Теоретичне та практичне мислення. Завдяки теоретичному мисленню керівник здатний розробляти тактику і стратегію управління підприємством, а за допомогою практичного мислення він здійснить всі свої плани.

Інтелект. Коли говорять про інтелект людини, то мають на увазі всі його особисті і загальні пізнавальні здібності в сукупності. Дуже часто такі здібності залежать від особливостей його особистих психічних пізнавальних процесів - пам'яті, мислення, сприйняття та інших. Також якості керівника повинні включати креативний підхід до вирішення нестандартних ситуацій, хорошу здатність до навчання, активність. Керівник з високим рівнем інтелекту володіє гнучкою поведінкою, тобто здатний змінювати свої погляди в разі необхідності, адекватно сприймає все нове.

Стресостійкість. Для керівника стресові ситуації – це невід'ємна частина його роботи. Величезні інформаційні перевантаження, а також велика відповідальність є основними причинами стресу. Негативний вплив роблять відсутність часу на вирішення проблем і конфліктні ситуації в колективі. Постійний стрес здатний спровокувати невроз, що, в свою чергу, веде до більш серйозних наслідків. Таким чином, стресостійкість – це та якість, якою керівник просто зобов'язаний володіти.

Список використаних джерел

1. Курепін В.М. Механізм управління екологічною безпекою об'єктами господарювання на засадах маркетингу, уклад. В.М. Курепін, В.С. Іваненко // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 20-21 листопада 2019р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 169 – 172.

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6411> (дата звернення 8.02.2020).

2. Грішнова О.А., Наумова О.О. Оцінювання персоналу: сучасні підходи до забезпечення ефективності // Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. - Т 2. Управління персоналом в організаціях / Грішнова О.А., Наумова О.О. / – К.: КНЕУ– 2005. – 435 с.

3. Економіка підприємства.: Підручник / За заг.ред. С.Ф.Покропивного – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ – 2005. – 528 с.

4. Курепін В.М. Психолого-педагогічні методи формування креативного мислення в майбутніх інженерів-педагогів, уклад. В.М. Курепін, В.С. Іваненко // Осінні наукові читання : матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. - Тернопіль : ГО «Наука та освіта без кордонів», 2019.

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6416> (дата звернення 8.02.2020).

5. Палеха Ю.І., Кудін В.О. Культура управління та підприємництва: Навчально-методичний посібник./ Ю.І. Палеха, В.О. Кудін – К.: МАУП, – 1998. – 96 с.

6. Боровский А.Б.. Система методов профессиональной ориентации. Методики профориентационной работы (приложения): Учеб-метод. Пособие / Боровский А.Б., Пототенко Т.М., Щекин Г.В./ – К.: МЗУУП – 1993. – 278с.

7. Воробйов Є. М. Економічна теорія / Воробйов Є. М /– К.: Корвін – 2003. – 703 с.